

Jak się rozliczać w kraju bez równości małżeńskiej?

PORADNIK PODATKOWY DLA TĘCZOWYCH RODZIN

**miłość
nie wyklucza**
STOWARZYSZENIE

opracowanie adv. dr Mateusz Wąsik
Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza, 2023

Spis treści

Słowo wstępu	3
1. Podstawy	5
2. Wspólne gospodarowanie, czyli zamieszkajmy razem!	7
3. Darowizny – o co chodzi?	13
4. Spadek	20
5. Czynności cywilnoprawne	25
6. Konkluzje	28

Słowo wstępu

Planujecie rozpocząć wspólne życie, powiedzieliście sobie „tak” lub stwierdziliście, że najwyższy czas wspólnie zamieszkać?

Z pewnością macie sporo planów, takich jak wybór miejsca zamieszkania, zaplanowanie wakacji czy pierwsze poważne zakupy. Mimo że w Polsce nadal nie jest możliwe zawarcie małżeństwa przez osoby tej samej płci czy też uznanie związku zawartego za granicą, nikt nie odbierze wam prawa kształtowania wspólnego życia razem. Jest jednak pewien obszar, który nie wydaje się zbyt ekscytujący, ale jego poznanie i odpowiednie ułożenie spraw jest kluczowe. Mowa o podatkach. Poniższy przewodnik został przygotowany z myślą o wszystkich osobach, które tworzą faktyczne związki i chciałyby mieć pewność, że rozumieją wiążące się z tym kwestie finansowe oraz podatkowe.

Pary tej samej płci w Polsce, tworząc czy to związek partnerski, czy wspólną rodzinę (nie jest istotne w tym miejscu nazewnictwo), z punktu widzenia prawa podatkowego są co do zasady osobami obcymi. Nie zmienia tego ani długość związku, ani fakt wspólnego zamieszkania, ani fakt zawarcia czy to związku partnerskiego, czy małżeństwa za granicą.

Poradnik może znaleźć zastosowanie zarówno w przypadku osób, które są polskimi rezydentami podatkowymi, jak i tych posiadających miejsce zamieszkania za granicą.

Choć brzmi to brutalnie, ale na gruncie prawa podatkowego osoby partnerskie są traktowane jako osoby obce. Oznacza to, że potencjalne działania w sferze wspólnych finansów mogą powodować określone konsekwencje na gruncie podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), podatku od spadków i darowizn (PSD) czy podatku od czynności cywilnoprawnych (PCC).

Pary, które tworzą rodzinę, z wiadomych względów dokonują w trakcie trwania związku szeregu przedsięwzięć. Takimi mogą być wspólny zakup nieruchomości, zakup samochodu lub motocyklu, planowanie wspólnych wakacji czy też wreszcie decyzja o sporządzeniu testamentu.

Z tego powodu oddaję w Wasze ręce ten swego rodzaju poradnik-przewodnik podatkowy, byście mogli i mogły zrozumieć, o co chodzi w podatkach i jak ta dziedzina prawa może wpływać na Wasze decyzje. Głęboko wierzę i liczę, że działania wielu osób aktywistycznych, w tym zespołu Miłość nie

Wyklucza, przyczynią się do tego, że publikacja ta szybko straci swoją aktualność, a Wy niedługo będziecie mieli i miały takie same obowiązki oraz będziecie mogli i mogły korzystać z tych samych uprawnień co małżonkowie różnoplciowi.

Tymczasem, w obliczu obowiązującego stanu prawnego, zachęcam do lektury, by zrozumieć, o co w tych podatkach chodzi.

adw. dr Mateusz Wąsik

Niniejszy poradnik uwzględnia stan prawny na dzień 1 czerwca 2023 r. Prawo podatkowe zmienia się dynamicznie. Przed podjęciem decyzji warto zajrzeć do ustawy lub skonsultować się z prawnikiem.

1. Podstawy

Zacznijmy od początku, czyli wyjaśnienia jakie podatki płacimy najczęściej i czym różnią się od siebie. Najpewniej masz świadomość płacenia podatku dochodowego – prawo opodatkowuje jednak dużo więcej „zdarzeń” niż zarobki.

PIT, PSD i PCC (wyjaśnienie tych skrótów i definicje znajdziesz na kolejnej stronie) to trzy podatki bezpośrednie, z którymi obywatele i obywatelki mają do czynienia najczęściej.

Z uwagi na fakt, że w Polsce nie ma równości małżeńskiej ani żadnej innej formy prawnego uznania związków osób tej samej płci, wiele czynności prawnych, których dokonujecie między sobą, może generować określone konsekwencje na gruncie PSD czy PCC.

Brak jakiegokolwiek formy prawnej dla Waszego związku czyni praktycznie niemożliwym korzystanie z ulg na gruncie PIT. Istotne jest, byście mieli świadomość, z jakimi obciążeniami możecie się zetknąć oraz dlaczego i jak można ułożyć wzajemne relacje, tak by organy podatkowe nie uznały, że dochodzi do czynności, które mogą generować powstanie obciążeń podatkowych.

1. Podstawy

Podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT)

to rodzaj podatku bezpośredniego, który zobowiązani są płacić określone podatnicy **od źródeł przychodu** wskazanych w ustawie PIT. Jeśli dana kategoria przychodu nie jest wskazana w ustawie jako podlegająca opodatkowaniu PIT, co do zasady nie musisz płacić od niej podatku. Do najbardziej typowych źródeł przychodu, od których podatnik musi płacić podatek dochodowy, należą: dochód z umowy o pracę, umowy zlecenia lub umowy o dzieło, dochód z działalności gospodarczej, dochód z najmu nieruchomości, emerytury, renty. Ustawa PIT definiuje rezydentów i tzw. nierezydentów podatkowych oraz zawiera zwolnienia i ulgi podatkowe.

Podatek dochodowy od osób fizycznych reguluje ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, tekst jednolity dostępny TUTAJ.

[Czytaj tekst ustawy →](#)

Podatek od spadków i darowizn (PSD)

to rodzaj podatku bezpośredniego, który zobowiązani są płacić określone podatnicy **od przyrostu majątku** wskazanego w ustawie. Podatkowi od spadków i darowizn podlega nabycie własności rzeczy, które podatnik nabywa najczęściej w drodze spadku lub darowizny. Innymi przykładowymi zdarzeniami powodującymi powstanie obowiązku podatkowego są zasiedzenie, nieodpłatne przeniesienie współwłasności lub nabycie rzeczy w drodze zapisu. Ustawa określa grupy podatkowe, uzależniając przynależność do danej grupy od stopnia pokrewieństwa. Z przynależnością do danej grupy podatkowej wiąże się stawka podatku oraz kwota wolna od podatku.

Podatek od spadków i darowizn reguluje ustawa z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, tekst jednolity dostępny TUTAJ.

[Czytaj tekst ustawy →](#)

Podatek od czynności cywilnoprawnych (PCC)

to rodzaj podatku bezpośredniego, który zobowiązani są płacić podatnicy, którzy dokonują **czynności** wskazanych w ustawie. Do takich przykładowo należą umowy sprzedaży, umowa pożyczki, umowy dożywocia, ustanowienie odpłatnego użytkowania, odpłatnej służebności czy też zawarcie umowy spółki. Ustawa określa zwolnienia podatkowe.

Podatek od czynności cywilnoprawnych reguluje ustawa z dnia 9 września 2020 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych, tekst jednolity dostępny TUTAJ.

[Czytaj tekst ustawy →](#)

2.

Wspólne gospodarowanie, czyli zamieszkajmy razem!

Jeżeli tworzycie stały związek, a zwłaszcza jeżeli razem mieszkanie, wasze finanse są w najpewniej w jakimś zakresie wspólne. Ma to określone konsekwencje w obszarze podatków – omawiamy je w tym rozdziale.

Zacznijmy zatem od PIT. Jest to rodzaj podatku, z którym każdy z nas ma do czynienia jeśli osiąga przychód. Może to być zarobek jaki osiągasz z umowy o pracę, umowy zlecenia czy przykładowo umowy o dzieło. Na gruncie ustawy PIT zdefiniowano rezydentów i nierezydentów podatkowych oraz wskazano od jakich źródeł powinno płacić się podatek PIT, w jakiej wysokości oraz na jakie ulgi podatkowe czy odliczenia może liczyć podatnik.

Jaki masz obowiązek podatkowy na gruncie PIT?

Możesz mieć **nieograniczony** lub **ograniczony** obowiązek podatkowy na gruncie PIT. Kryterium wpływającym na obowiązek podatkowy jest miejsce zamieszkania (nie mylić z miejscem zameldowania).

Możesz mieć miejsce zamieszkania na terytorium Polski, jeśli:

- posiadasz na terytorium Polski centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych) lub
- przebywasz na terytorium Polski dłużej niż 183 dni w roku podatkowym.

Za ośrodek interesów życiowych uważa się centrum interesów osobistych lub centrum interesów gospodarczych (np. miejsce więzi rodzinnych, towarzyskich, podejmowanie aktywności społecznej, kulturalnej, sportowej, politycznej).

Nieograniczony obowiązek podatkowy (rezydent podatkowy)

Osoby fizyczne, jeżeli mają miejsce zamieszkania na terytorium Polski, podlegają obowiązkowi podatkowemu od całości swoich dochodów (przychodów) bez względu na miejsce położenia źródeł przychodów (nieograniczony obowiązek podatkowy).

Ograniczony obowiązek podatkowy (nierezydent podatkowy)

Osoby fizyczne, które nie mają miejsca zamieszkania w Polsce, podlegają opodatkowaniu tylko od dochodów osiągniętych na terytorium Polski. Pozostałe dochody, które zostały przez podatnika osiągnięte za granicą, nie podlegają opodatkowaniu w Polsce.

2. Wspólne gospodarowanie, czyli zamieszkajmy razem!

Tworzycie rodzinę, mieszkacie razem, macie określone wydatki i plany na przyszłość. Z punktu widzenia ustawy PIT nie jesteście jednak małżonkami. Nawet jeśli zawarlicie lub zawartyście związek partnerski czy też ślub za granicą, jego status nie zostanie uznany w Polsce. W konsekwencji nie będzie możliwości uznania Was za małżonków na gruncie ustawy PIT. Wynika to z tego, że w ustawie PIT za małżonków uważa się małżonków w ujęciu, w jakim funkcjonują w Kodeksie Rodzinnym i Opiekuńczym (KRO). Aktualna wykładnia pojęcia małżeństwa sprowadza się wyłącznie do małżeństwa jako związku zawartego między kobietą a mężczyzną.

Art. 1 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego

§ 1. Małżeństwo zostaje zawarte, gdy mężczyzna i kobieta jednocześnie obecni złożą przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego oświadczenia, że wstępują ze sobą w związek małżeński.

2. Wspólne gospodarowanie, czyli zamieszkajmy razem!

Podobne rozumienie funkcjonuje na gruncie innych ustaw podatkowych. Takie wąskie rozumienie małżeństwa generuje określone konsekwencje dla osób partnerskich tworzących związek. Najważniejsze z nich to:

1.

Nie możecie złożyć wspólnego zeznania podatkowego PIT. Nawet jeśli mieszkacie razem i każde z Was osiąga określone przychody, wspólne rozliczenie jest niedostępne, gdyż nie jesteście małżeństwem w rozumieniu przepisów polskich. Każde z Was powinno złożyć oddzielne zeznanie podatkowe, w którym wskaże swój własny przychód podlegający opodatkowaniu według stawek podatkowych obliczonych dla każdego z Was odrębnie. Nie ma przeszkód, by w zeznaniu podatkowym odliczyć ulgi podatkowe przysługujące podatnikowi (np. ulga rehabilitacyjna, darowizny czy ulga na internet). Preferencyjne opodatkowanie, dostępne dla małżonków, jest niedostępne dla osób partnerskich.

Ważne

Jeśli dokonujecie wspólnie darowizny na określone cele charytatywne, lepiej jest dokonywać ich indywidualnie (tj. z indywidualnego rachunku bankowego) aniżeli ze wspólnych środków i następnie takie darowizny odliczyć indywidualnie w zeznaniu podatkowym.

2.

Jeśli tworzycie wspólne gospodarstwo domowe, ustalcie, w jaki sposób wydatkujecie środki i jak dzielcie się kosztami. Z punktu widzenia podatkowego jesteście dla siebie osobami obcymi. Wszelkie przelewy między Waszymi rachunkami bankowymi mogą rodzić zainteresowanie urzędu skarbowego, jako czynności podlegające opodatkowaniu.

3.

Dobrym rozwiązaniem jest założenie wspólnego rachunku bankowego. Tak. Jest to jak najbardziej możliwe. Nie musisz być małżonkiem, by mieć wspólny rachunek bankowy z osobą partnerską. Nie ma też przepisów prawnych, które utrudniałyby prowadzenie rachunku bankowego dla osób partnerskich. Sam fakt posiadania wspólnego rachunku bankowego nie powoduje żadnych konsekwencji podatkowych. To przelewy na tym rachunku mogą rodzić konsekwencje podatkowe (o tym niżej). Skontaktuj się ze swoim bankiem i porozmawiaj na temat możliwości otwarcia wspólnego rachunku bankowego ze swoją osobą partnerską. Bank powinien przygotować umowę, na podstawie której będziecie mieli dostęp do wspólnego rachunku bankowego oraz otrzymacie kartę bankową do wspólnego rachunku.

2. Wspólne gospodarowanie, czyli zamieszkajmy razem!

4.

Co dalej? **Jeśli macie wspólny rachunek bankowy, powinniście umówić się na określoną kwotę, którą co miesiąc będziecie na niego przelewać.**

W celu uniknięcia konsekwencji podatkowych kwota ta powinna być dzielona po połowie, tj. jeśli Wasze miesięczne wydatki sięgają 3000 złotych, wpłacajcie po 1500 złotych na rachunek bankowy, z którego będziecie regulować czynsz, rachunki za media, opłaty, wspólne wydatki na przyjemności. Takie rozwiązanie nie powoduje po żadnej ze stron przysporzenia majątkowego, od którego konieczne byłoby zapłacenie podatku.

5.

Jeśli **planujecie większe inwestycje**, np. zakup nieruchomości, zakup nowego samochodu lub pojazdu, pamiętajcie, że z punktu widzenia prawa podatkowego nie jesteście małżonkami. Jesteście dwoma niezależnymi podmiotami, które decydują się wspólnie inwestować w określony cel. Z tego też powodu rekomendowanym rozwiązaniem byłoby, podobnie jak w przypadku wspólnego rachunku bankowego, równe partycypowanie w kosztach i inwestycjach, w proporcji 50/50. Jeśli decydujecie się na inny podział, zastanówcie się nad spisaniem umowy, w której określicie, jaki udział Wam przypada oraz jakie wydatki zamierzacie ponosić.

W przypadku chęci zakupu pojazdu rekomendowany jest zakup w częściach równych. Jeśli Wasze wymarzone auto kosztuje 100 000 złotych, idealnym rozwiązaniem będzie jego zakup w częściach równych, tj. każda ze stron zainwestuje po 50 000 złotych. W umowie zakupu powinniście być wskazani jako współwłaściciele. Takie rozwiązanie powoduje, że po żadnej ze stron nie powstaje określone przysporzenie majątkowe, gdyż żadna ze stron nie obdarowała drugiej środkami pieniężnymi na zakup pojazdu.

Jeśli taki scenariusz z przyczyn finansowych jest niemożliwy, warto zastanowić się nad nierównym podziałem środków z pewną opcją „wyrównania” na przyszłość. Jeśli jedna ze stron w chwili zakupu nie dysponuje środkami finansowymi wystarczającymi w równym partycypowaniu, rekomendowane będzie spisanie umowy (samodzielnie lub przy pomocy prawnika), na podstawie której ta strona zobowiąże się do opłacania np. przeglądów okresowych, tankowania paliwa i wymiany opon. Rozwiąże to nie tylko pewne dywagacje podatkowe, ale też ułatwi osobom partnerskim podział majątku w przypadku rozstania.

2. Wspólne gospodarowanie, czyli zamieszkajmy razem!

6.

Jeśli zamierzacie wspólnie mieszkać i rozważacie zakup nieruchomości, rekomendowane byłoby jej finansowanie w częściach równych i zawarcie umowy na wspólny kredyt hipoteczny. Tak długo jak posiadacie zdolność finansową, bank powinien

Wam udzielić kredytu, nawet jeśli nie jesteście małżeństwem. Takie rozwiązanie również ograniczy zapytania urzędu skarbowego i ułatwi Wam wspólne rozliczanie w przypadku rozstania. Dlaczego? Spójrzcie na poniższy schemat.

Wspólny kredyt na wspólne mieszkanie	Kredyt jednej osoby na mieszkanie, w którym mieszkanie razem
Kredyt został zawarty przez obie osoby partnerskie w częściach równych.	Kredyt został zawarty tylko przez jedną osobę partnerską.
Mieszkanie zostało kupione wspólnie przez osoby partnerskie w częściach 50/50	Formalnie tylko jedna osoba partnerska jest właścicielem mieszkania.
Osoby partnerskie wspólnie płacą ratę kredytu w częściach równych.	Tylko osoba partnerska będąca właścicielem mieszkania powinna płacić ratę kredytu, gdyż jest to jej mieszkanie. Jeśli druga osoba finansuje ratę kredytu, po stronie właściciela mieszkania może powstać przysporzenie majątkowe – najprawdopodobniej uznane za darowiznę.
Osoby partnerskie wspólnie płacą czynsz administracyjny w częściach równych.	Tylko osoba partnerska będąca właścicielem mieszkania powinna płacić czynsz. Jeśli druga osoba płaci czynsz, powstaje pytanie, czy takie świadczenie nie jest przychodem z tytułu (pod)najmu mieszkania (PIT) lub nawet darowizną. Z drugiej strony, jeśli druga z osób zamieszkuje nieodpłatnie (tj. nie ponosi ani wydatków na czynsz, ani na ratę kredytu), urząd może dopatrzeć się przysporzenia po jego stronie (nieodpłatne świadczenia).
W przypadku rozstania sytuacja jest jasna i łatwa do udokumentowania.	W przypadku rozstania wspólne rozliczenia między osobami partnerskimi będą skomplikowane.

2. Wspólne gospodarowanie, czyli zamieszkajmy razem!

Nie ma jednego wzoru na idealne ułożenie stosunków majątkowych, tak jak nie ma jednego przepisu na udany związek. Wdrożenie w życie powyższych porad spowoduje jednak, że z punktu widzenia finansowego oraz podatkowego Wasze relacje będą jasne i klarowne – zarówno dla Was, jak i organów podatkowych, w przypadku gdyby zainteresowały się Waszym majątkiem. Dodatkowo, powyższe zasady ułatwią podział tego, co zgromadziliście lub zgromadziłyście, gdybyście zdecydowali lub zdecydowały się na zakończenie związku.

3.

Darowizny – o co chodzi?

Darowizna to inaczej przekazanie danego składnika majątku na rzecz drugiej osoby bez oczekiwania, że osoba ta spełni świadczenie wzajemne. Innymi słowy, darowizna to prezent, darowanie drugiej osobie pewnej rzeczy za darmo.

Przedmiotem darowizny mogą być pieniądze, rzeczy lub prawa majątkowe. Ojciec może przekazać córce samochód. Córka może przekazać swojej przyjaciółce środki pieniężne, a dziadek może podarować swojemu wnukowi mieszkanie. Wszystkie te czynności łączy jedna okoliczność: darowizna polega na nieodpłatnym przysporzeniu majątkowym, dzięki któremu obdarowany się wzbogaca.

Darowizny nie zawsze pozbawione są skutków podatkowych. Nawet jeśli jedna osoba przekaże drugiej pewną rzecz, na obdarowanej może ciążyć obowiązek podatkowy. Wynika to z konstrukcji przepisów o podatku od spadków i darowizn. W przypadku przekazania darowizny na obdarowanej osobie ciąży obowiązek podatkowy. Wysokość podatku zależy od stopnia pokrewieństwa między darującym a obdarowanym oraz od tego, czy darowana rzecz lub prawo znajduje się/obowiązuje w Polsce.

art. 1 ust. 1 ustawy o podatku od spadków i darowizn

Podatkowi od spadków i darowizn podlega nabycie przez osoby fizyczne własności rzeczy znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub praw majątkowych wykonywanych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

art. 2 ustawy o podatku od spadków i darowizn

Nabycie własności rzeczy znajdujących się za granicą lub praw majątkowych wykonywanych za granicą podlega podatkowi, jeżeli w chwili otwarcia spadku lub zawarcia umowy darowizny nabywca był obywatelem polskim lub miał miejsce stałego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Darowizny – o co chodzi?

Pierwszym krokiem do ustalenia, czy dana czynność podlega pod ustawodawstwo polskie jest stwierdzenie, czy spełnia kryteria z art. 1 ust. 1 ustawy (czy rzecz/prawo znajduje się/jest wykonywane w Polsce) lub art. 2 (czy obdarowany jest obywatelem Polski lub ma miejsce stałego pobytu na terytorium Polski).

Jeśli odpowiedź na powyższe pytanie jest pozytywna, przechodzimy do drugiego kroku, to jest sprawdzenia, czy musimy zapłacić podatek.

Ustawodawca stworzył **trzy grupy podatkowe**. Przynależność do danej grupy wpływa na wysokość podatku.

Grupa	Kwota wolna
Grupa I Należą do niej: małżonek, zstępni (np. syn, córka, wnuki), wstępni (np. matka, ojciec, dziadkowie), pasierb, zięć, synowa, rodzeństwo, ojczym, macocha, teściowie	Kwota wolna dla grupy I 36 120 zł
Grupa II Obejmuje zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków pasierbów, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych	Kwota wolna dla grupy II 27 090 zł
Grupa III Obejmuje innych nabywców	Kwota wolna dla grupy III 5 733 zł

Ważne

Przy obliczaniu kwoty wolnej od podatku sumuje się wartość otrzymanej darowizny z wartością rzeczy i praw majątkowych nabytych od tej samej osoby w ciągu 5 lat poprzedzających rok, w którym nastąpiło nabycie ostatniej darowizny.

3. Darowizny – o co chodzi?

Przykładowo: jeśli dana osoba otrzymywała darowizny od ciotki (rodzeństwo rodziców) w następujących transzach: 10 000 zł w roku 2020, 10 000 zł w roku 2021 oraz 10 000 zł w roku 2022, będzie zobowiązana do zapłaty podatku od nadwyżki kwoty wolnej. Przekroczono bowiem kwotę wolną w ciągu 5 lat, tj. $10\ 000\ \text{zł} \times 3 = 30\ 000\ \text{zł}$.

Kwota wolna wynosi 27 090 zł. Zatem od 30 000 zł powinno odjąć się 27 090 złotych = 2 910 zł. Ta kwota będzie podlegała opodatkowaniu według stawek dla II grupy podatkowej.

Stawki podatkowe przedstawiają się natomiast następująco:

Kwoty nadwyżki (w zł)		Podatek wynosi
ponad	do	
Od nabywców zaliczonych do I grupy podatkowej		
	11 833	3%
11 833	23 665	355 zł i 5% od nadwyżki ponad 11 833 zł
23 665		946 zł 60 gr i 7% od nadwyżki ponad 23 665 zł
Od nabywców zaliczonych do II grupy podatkowej		
	11 833	7%
11 883	23 665	828 zł 40 gr i 9% od nadwyżki ponad 11 833 zł
23 665		1893 zł 30 gr i 12% od nadwyżki ponad 23 665 zł
Od nabywców zaliczonych do III grupy podatkowej		
	11 833	12%
11 833	23 665	1420 zł i 16% od nadwyżki ponad 11 833 zł
23 665		3313 zł 20 gr i 20% od nadwyżki ponad 23 665 zł

3. Darowizny – o co chodzi?

Powyższe oznacza, że jeśli została dokonana darowizna między jedną a drugą osobą, obdarowany powinien sprawdzić, do jakiej grupy podatkowej należy i jaka jest wartość darowizny.

Jeśli wartość darowizny przekroczyła kwotę wolną od podatku, obdarowany powinien zgłosić ten fakt, składając do urzędu skarbowego właściwego ze względu na adres zamieszkania deklarację SD-3. Obdarowany ma miesiąc na złożenie deklaracji.

Czas ten liczy się od momentu powstania obowiązku podatkowego, tj. od momentu, w którym dokonano darowizny. Na tej podstawie urząd skarbowy wyliczy podatek i wyda decyzję z informacją, na jaki rachunek należy zapłacić podatek. Termin płatności podatku wynosi 14 dni od odebrania decyzji.

Ważne

Obdarowany nie musi obliczać i płacić podatku samodzielnie. Urząd na podstawie złożonej deklaracji sam obliczy podatek i wyda decyzję, na podstawie której obdarowany zapłaci podatek.

Od tej reguły ustawodawca ustanowił jeden wyjątek. Darowizny dokonywane między członkami najbliższej rodziny są zwolnione od podatku, gdyż ustawodawca zaliczył członków najbliższej rodziny do tzw. grupy zerowej. Do tej grupy należą małżonkowie, dzieci, wnuki, rodzice, dziadkowie, pasierbowie, rodzeństwo, ojczym i macocha.

Osoby te mogą liczyć na całkowite zwolnienie z podatku pod warunkiem spełnienia dwóch warunków:

- zgłoszenia na formularzu SD-Z2 otrzymania darowizny/spadku w urzędzie skarbowym w terminie 6 miesięcy, oraz
- posiadania dokumentów potwierdzających otrzymanie pieniędzy (dowód przekazania na rachunek płatniczy nabywcy w banku, przekazem pocztowym itd.).

3. Darowizny – o co chodzi?

Na gruncie PIT jesteście osobami obcymi, co oznacza, że nie możecie złożyć wspólnie zeznania podatkowego ani korzystać z określonych ulg podatkowych. Na gruncie podatku od spadków i darowizn Wasza sytuacja prezentuje się podobnie. Ponieważ relacje i stopień pokrewieństwa na gruncie tej ustawy odgrywają jeszcze większą rolę, trzeba spojrzeć na grupy podatkowe. Nawet jeśli stanowicie małżeństwo w rozumieniu przepisów obcych (np. zawarliście małżeństwo w Holandii) lub tworzyacie związek partnerski zarejestrowany w Czechach, w obszarze ustawy o podatku od spadków i darowizn będziecie należeć do III grupy podatkowej. Tak długo jak jesteście obywatelami lub obywatelkami polskimi lub mieszkacie w Polsce (art. 2 ustawy) lub darowizna została dokonana w Polsce (art. 1 ust. 1 ustawy) – podlegacie przepisom tej ustawy.

Z tego powodu nie bez przyczyny stawki dla III grupy podatkowej zostały wyszczególnione w tabeli powyżej na niebiesko, gdyż właśnie te stawki znajdują zastosowanie w Waszej sytuacji.

Konsekwencje są następujące:

Jako osoby partnerskie tej samej płci:

- nie jesteście uznawani za małżonków na gruncie prawa podatkowego
- nie możecie skorzystać ze zwolnienia od podatku od spadków i darowizn, gdyż nie należycie do „zerowej” grupy podatkowej
- należycie do III grupy podatkowej
- to powoduje, że kwota wolna od podatku w Waszej sytuacji wynosi 5 733zł (w ciągu 5 lat)
- jeśli dokonujecie darowizn, które przekraczają kwotę wolną od podatku, obdarowana osoba powinna zadeklarować tę wartość na druku SD-3
- na tej podstawie urząd skarbowy obliczy podatek według stawek przewidzianych dla III grupy podatkowej, tj. 12%, 16% i 20%.

Obecnie nie ma legalnej możliwości uniknięcia zapłaty podatku. Organy podatkowe, podobnie jak sądy administracyjne, konsekwentnie utrzymują, że wyłącznie małżeństwo rozumiane jako związek kobiety i mężczyzny może powoływać się na zwolnienie podatkowe. Małżeństwa osób tej samej płci, a także związki faktyczne, nie są objęte zwolnieniem, a osoby te traktowane są jako osoby należące do III grupy podatkowej.

3. Darowizny – o co chodzi?

Powyższa sytuacja wpływa na Waszą sytuację podatkową. Dlatego rozważania zawarte w pierwszej części, a odnoszące się do wspólnego gospodarowania, nabierają doniosłego znaczenia na gruncie podatku od spadków i darowizn.

Dlaczego?

Między osobami partnerskimi nie istnieje wspólność majątkowa. Nie ma możliwości ustanowienia wspólności majątkowej w drodze umownej. W konsekwencji majątek jednej osoby partnerskiej będzie pozostawał odrębny od majątku drugiej. Osoby partnerskie mogą umówić się na wspólne gospodarowanie w celu prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego, a udziały powinny być co do zasady równe. W sytuacji gdy jedna osoba dokonuje na rzecz drugiej określonych nakładów, takie nakłady mogą być uznane przez organy podatkowe jako darowizny.

Przykłady:

- osoba partnerska przekazała środki pieniężne na zakup wspólnego samochodu, nie będąc jego współwłaścicielem
- osoba partnerska spłaca w imieniu drugiej kredyt hipoteczny
- osoby partnerskie posiadają kilka nieruchomości; czynsz z tytułu najmu nieruchomości jednej z osób wpływa na rachunek bankowy drugiej, a środki są wykorzystywane przez tę osobę dla celów prywatnych.

Cechą wspólną powyższych czynności jest to, że jedna osoba otrzymuje określone przysporzenie (np. pieniężne) od drugiej osoby, która nie oczekuje spełnienia świadczenia wzajemnego. Wypełnia to definicje darowizny w rozumieniu Kodeksu cywilnego, a zatem może generować obowiązek podatkowy w podatku od spadków i darowizn.

Art. 888 § 1 Kodeksu cywilnego

Przez umowę darowizny darczyńca zobowiązuje się do bezpłatnego świadczenia na rzecz obdarowanego kosztem swego majątku.

Między małżonkami najczęściej nie dochodzi do tego typu czynności prawnych, gdyż jeśli panuje między nimi wspólność majątkowa, co do zasady czynią nakłady ze wspólnego majątku. Jeśli nawet dokonują darowizn z majątku odrębnego, mogą zwolnić się od podatku od spadków i darowizn, gdyż należą do grupy „zerowej”.

Osoby partnerskie tej samej płci takiej możliwości nie mają, dlatego kluczowe jest, by od samego początku w sposób jasny dla obu stron ustalić zasady prowadzenia wspólnego gospodarstwa domowego, a w przypadku konieczności „wsparcia” drugiego

3. Darowizny – o co chodzi?

z partnerów środkami pieniężnymi lub prawem majątkowym być świadomym konsekwencji podatkowych takiej czynności.

4. Spadek

Macie prawo kształtować swoje finanse w trakcie trwania związku. W taki sam sposób możecie zabezpieczyć swoje interesy majątkowe w przypadku śmierci jednego z Was. Ironią jest, że niestety sprawdza się w tym przypadku stare i nieco sztampowe powiedzenie, że „w życiu pewne są tylko podatki i śmierć”.

Co prawda nie jesteście uprawnieni do dziedziczenia ustawowego, gdyż ustawodawca stworzył sześć grup osób uprawnionych do dziedziczenia ustawowego, nie przewidując w żadnej z grup małżonków tej samej płci lub partnerów życiowych, ale nikt nie zabrania Wam sporządzenia testamentu.

Testament to rozporządzenie majątkiem na wypadek śmierci. Jeśli chcemy, by majątek jednej z osób partnerskich przeszedł po jej śmierci na rzecz drugiej, konieczne jest właśnie sporządzenie testamentu.

Testament to dokument sformalizowany. Sporządzić go może wyłącznie jedna osoba. Nie można sporządzić testamentu wspólnego, np. testamentu osób partnerskich. W celu zachowania ważności każda z osób partnerskich powinna sporządzić osobny testament i powinien on zostać sporządzony osobiście. Nie można udzielić pełnomocnictwa innej osobie w celu sporządzenia testamentu.

Do najbardziej popularnych form tego dokumentu należy testament holograficzny (tj. sporządzony pisemem odręcznym, opatrzonym datą i podpisem) lub notarialny.

Tak jak praktycznie wszystkie czynności dokonywane między osobami partnerskimi, spadkobranie nie jest pozbawione skutków podatkowych. Mowa znowu o podatku od spadków i darowizn. Sam fakt sporządzenia testamentu nie rodzi skutków podatkowych. Nie musicie nigdzie rejestrować swojego testamentu ani zgłaszać jego sporządzenia do urzędu skarbowego. Samo sporządzenie tego dokumentu jako czynność prawna jest pozbawione co do zasady skutków podatkowych.

Inaczej jest natomiast z momentem spadkobrania. W przypadku gdy zabezpieczyliście swoje prawa i sporządziliście testament, spadek otworzy się w momencie śmierci spadkodawcy (a więc śmierci

4. Spadek

jednej z osób partnerskich). Osoba partnerska wskazana w testamencie nabędzie spadek z chwilą otwarcia spadku (a więc śmierci partnera). Co do zasady przyjęcie spadku powinno nastąpić w terminie 6 miesięcy od dnia, w którym osoba wskazana w testamencie dowiedziała się o śmierci jej osoby partnerskiej. W tym galimatiasie przepisów właśnie ta ostatnia czynność, to jest przyjęcie spadku, generuje obowiązek podatkowy.

Art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o podatku od spadków i darowizn

Obowiązek podatkowy powstanie przy nabyciu w drodze dziedziczenia – z chwilą przyjęcia spadku.

Podstawę opodatkowania będzie stanowiła wartość netto spadku, czyli wartość wszystkich nabytych rzeczy i praw majątkowych, po potrąceniu długów i ciężarów. Wartość taką ustala się w dniu nabycia i według cen rynkowych z dnia powstania obowiązku podatkowego (a więc z chwili przyjęcia spadku).

Przykładowymi długami i ciężarami mogą być koszty leczenia i opieki w czasie ostatniej choroby spadkodawcy, jeśli oczywiście nie zostały pokryte za życia z jego majątku. Długiem mogą być koszty pogrzebu, koszty nagrobka, koszty postępowania

spadkowego, wynagrodzenie wykonawcy testamentu czy wreszcie obowiązki wykonania zapisów i poleceń. Wartości spadku wraz z długami nie musicie określać sami po śmierci Waszej osoby partnerskiej. Zwykle powinien Wam w tym pomóc notariusz lub pełnomocnik prawny.

Podobnie jak w przypadku darowizn – jeśli ustanowiliście siebie spadkobiercami testamentowymi, przygotujcie się, że wartość odziedziczonego spadku będzie opodatkowana podatkiem od spadków i darowizn. Nie istnieje możliwość zwolnienia się od tego obowiązku, gdyż i w tym przypadku należycie do III grupy podatkowej. Jako osoby niespokrewnione nie należycie również do grupy zerowej. W konsekwencji, jeśli odziedziczycie spadek i go przyjmiecie, musicie liczyć się z koniecznością uiszczenia podatku w wysokości 12%, 16% lub 20% (w zależności od wartości spadku wg stawek podatkowych podanych powyżej oraz kwoty wolnej).

Także w tym przypadku nie musicie obliczać podatku samodzielnie. Obowiązek podatkowy w sytuacji dziedziczenia powstaje (co do zasady) z chwilą:

- a) uprawnomocnienia się postanowienia sądu stwierdzającego nabycie spadku albo
- b) zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia przez notariusza.

4. Spadek

Fakt nabycia spadku należy zgłosić w terminie miesiąca od zdarzenia a) lub b). Deklaracją właściwą jest SD-3. Na podstawie tej deklaracji urząd skarbowy wyliczy podatek i wyda, podobnie jak w przypadku darowizny, decyzję ustalającą wysokość podatku. Termin płatności podatku wynosi 14 dni od odebrania decyzji.

Ważne: Spadkobierca nie musi obliczać i płać podatku bez wezwania. Urząd na podstawie złożonej deklaracji sam obliczy podatek i wyda decyzję, na podstawie której obdarowany zapłaci podatek.

Nabycie spadku jest zdecydowanie bardziej sformalizowaną formą niż darowizna. W kwestie spadkowe zaangażowane są także podmioty trzecie, jak notariusze czy sądy. Formalności podatkowe przy nabyciu spadku powstają z mocy samego prawa – urząd skarbowy jest na bieżąco informowany przez sądy i notariuszy o faktach nabycia spadku. Nie zastępuje to jednak obowiązku osobistego złożenia deklaracji podatkowej przez spadkobiercę. Jeśli deklaracja nie zostanie złożona, istnieje bardzo duże ryzyko, że urząd skarbowy zapuka do drzwi spadkodawcy i obciąży nie tylko odsetkami za nieuregulowany w terminie podatek, ale może też nałożyć grzywnę lub inną karę przewidzianą w Kodeksie karnym skarbowym.

Podobna sytuacja wystąpi, jeśli w testamencie zdecydujecie się na uwzględnienie zapisu na rzecz osoby partnerskiej (czyli wskazania innej osoby jako spadkobiercy całości majątku, przy jednoczesnym wyszczególnieniu rzeczy, którą zapisujecie osobie partnerskiej).

Art. 968 Kodeksu cywilnego

§ 1. Spadkodawca może przez rozrządzenie testamentowe zobowiązać spadkobiercę ustawowego lub testamentowego do spełnienia określonego świadczenia majątkowego na rzecz oznaczonej osoby (zapis zwykły).

Art. 981¹ Kodeksu cywilnego

§ 1. W testamencie sporządzonym w formie aktu notarialnego spadkodawca może postanowić, że oznaczona osoba nabywa przedmiot zapisu z chwilą otwarcia spadku (zapis windykacyjny).

§ 2. Przedmiotem zapisu windykacyjnego może być:

- 1) rzecz oznaczona co do tożsamości;
- 2) zbywalne prawo majątkowe;
- 3) przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne;
- 4) ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności;
- 5) ogół praw i obowiązków współnika spółki osobowej.

4. Spadek

Za tymi typowo prawniczymi określeniami kryją się następujące uprawnienia: jeśli w testamencie zdecydujecie się na uwzględnienie zapisu, zobowiązacie wykonawcę testamentu do spełnienia określonego świadczenia na rzecz zapisobiercy; przedmiotem zapisu może być konkretny składnik majątku (np. samochód, nieruchomości, pamiątki rodzinne, sprzęt RTV) lub określona kwota pieniężna. W przypadku zapisu zwykłego zapisobiercy przysługuje jedynie roszczenie o wykonanie zapisu, a więc może on wystąpić do sądu o wydanie mu przedmiotu zapisu.

Zapis windykacyjny różni się od zapisu zwykłego tym, że na skutek zapisu windykacyjnego przedmioty nim objęte z chwilą śmierci spadkodawcy **automatycznie** przechodzą na własność zapisobiercy, podczas gdy zapis zwykły jedynie zobowiązuje wykonawcę testamentu do spełnienia świadczenia.

Przykład 1 Zapis zwykły

Adam i Andrzej żyli w związku przez 15 lat. Adam pozostawił po sobie testament, w którym jako jedyne spadkobiercę wskazał swojego bratanka – Kamila. W testamencie został jednakże uwzględniony zapis zwykły. Na jego podstawie Adam zobowiązał Kamila do przekazania wszystkich pamiątek rodzinnych Andrzejowi oraz zapisał wspólne mieszkanie Andrzejowi. Na tej podstawie spadkobierca – **Kamil jest zobowiązany do spełnienia ww. świadczeń** na rzecz Andrzeja. Jeśli tego nie zrobi, Andrzejowi będzie przysługiwało roszczenie względem Kamila.

Przykład 2 Zapis windykacyjny

Anna i Ewa tworzyły udany związek przez 20 lat. Ewa w swoim testamencie (sporządzonym w formie aktu notarialnego) wskazała swoją siostrzenicę jako jedyną spadkobierczynię. Jednocześnie zawarła zapis windykacyjny, na podstawie którego postanowiła, że dom, w którym żyła przez ostatnie lata z Anną, będzie przysługiwał wyłącznie Annie. **Z chwilą otwarcia spadku** Anna nabędzie dom.

4. Spadek

Obie konstrukcje prawne, tj. zapis zwykły oraz zapis windykacyjny, będą generowały określone skutki podatkowe. Podobnie jak w przypadku dziedziczenia testamentowego i omówionych powyżej darowizn, także w przypadku zapisów powstanie obowiązek uiszczenia podatku od spadków i darowizn wedle stawek dla III grupy podatkowej. Inny jest tylko moment powstania obowiązku podatkowego.

Art. 6 ustawy o podatku od spadków i darowizn

Obowiązek podatkowy powstaje:

- 2) przy nabyciu w drodze zapisu zwykłego, dalszego zapisu lub z polecenia testamentowego – z chwilą wykonania zapisu zwykłego, dalszego zapisu lub polecenia
- 2b) przy nabyciu w drodze zapisu windykacyjnego – z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia sądu stwierdzającego nabycie spadku, postanowienia częściowego stwierdzającego nabycie przedmiotu zapisu windykacyjnego, zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia lub wydania europejskiego poświadczenia spadkowego.

W przypadku zapisu zwykłego powstanie obowiązek podatkowy w momencie, gdy spadkobierca wykona zapis zwykły, np. przekaze nieruchomość na rzecz zapisobiorcy.

W przypadku zapisu windykacyjnego powstanie obowiązek podatkowy w sytuacji uprawomocnienia się orzeczenia stwierdzającego nabycie spadku lub zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia.

Powyższe należy zgłosić w terminie miesiąca od a) wykonania zapisu zwykłego, b) uprawomocnienia się postanowienia sądu stwierdzającego nabycie spadku albo zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia przez notariusza. Deklaracją właściwą jest SD-3. Na podstawie tej deklaracji urząd skarbowy wyliczy podatek i wyda, podobnie jak w przypadku darowizny, decyzję ustalającą wysokość podatku. Termin płatności podatku wynosi 14 dni od odebrania decyzji.

5.

Czynności cywilnoprawne

Poza omówionymi już zdarzeniami rodzącymi zobowiązania podatkowe – przychodem, darowizną i spadkiem – w codziennym życiu, w tym w ramach związku, podejmujemy też inne działania, od których należy zapłacić podatek. Są to czynności cywilnoprawne.

Podatek od czynności cywilnoprawnych dotyczy określonych czynności, wskazanych w ustawie o podatku od czynności cywilnoprawnych. Do najpopularniejszych należą:

- umowy pożyczki, pieniędzy lub rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku
- umowy sprzedaży oraz zamiany rzeczy i praw majątkowych
- umowy dożywocia
- ustanowienie odpłatnego użytkowania, w tym nieprawidłowego, oraz odpłatnej służebności.

W tym miejscu należy podkreślić, że ustawa o podatku od czynności cywilnoprawnych w żaden sposób nie określa wysokości podatku od relacji, w jakich pozostają strony czynności cywilnoprawnych – z jednym wyjątkiem, odnoszącym się do umowy pożyczki, o której będzie mowa niżej.

Co do zasady jednak relacje między stronami transakcji nie odgrywają roli w kontekście podatku od czynności cywilnoprawnych.

Art. 1 ust 4 ustawy o podatku od czynności cywilnoprawnych

Czynności cywilnoprawne podlegają podatkowi, z zastrzeżeniem ust. 4a i 5, jeżeli ich przedmiotem są:

- 1) rzeczy znajdujące się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub prawa majątkowe wykonywane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
- 2) rzeczy znajdujące się za granicą lub prawa majątkowe wykonywane za granicą, w przypadku **gdy nabywca ma miejsce zamieszkania lub siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i czynność cywilnoprawna została dokonana na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.**

Ustawodawca zdecydował się na podobną konstrukcję prawną jak na gruncie ustawy o podatku od spadków i darowizn. Innymi słowy, czynność prawna może podlegać opodatkowaniu PCC, jeśli rzecz bądź prawa majątkowe (będące przedmiotem tej transakcji) są w Polsce lub co prawda są za granicą, ale nabywca albo mieszka w Polsce, albo czynność została dokonana w Polsce.

5. Czynności cywilnoprawne

Pożyczki

Jeśli jeden lub jedna z Was zdecyduje się na przekazanie pożyczki osobie partnerskiej, taka czynność co do zasady będzie generowała obowiązek podatkowy (z uwzględnieniem art. 1 ust. 4 ustawy). Pożyczki do wysokości 1000 zł są zwolnione od podatku. Jeśli kwota pożyczki udzielonej drugiej z osób partnerskich przekracza tę wysokość, na osobie biorącej pożyczkę ciąży obowiązek podatkowy. Najbliższa rodzina jest zwolniona z tego obowiązku, ale ustawa o podatku od czynności cywilnoprawnych sięga do grup podatkowych wskazanych w ustawie o podatku od spadków i darowizn. Taka konstrukcja powoduje, że nie możecie zwolnić się od powyższego obowiązku.

Obowiązek podatkowy powstanie z chwilą wypłaty środków pieniężnych. Podstawę opodatkowania będzie stanowiła kwota lub wartość pożyczki. Zobowiązaniem do zapłaty podatku będzie biorący pożyczkę. Stawka podatku wyniesie 0,5%. Osoba partnerska biorąca pożyczkę powinna w ciągu 14 dni od powstania obowiązku podatkowego złożyć deklarację PCC-3 oraz obliczyć i wpłacić podatek.

Inne czynności cywilnoprawne

Jako osoby partnerskie możecie też dokonywać innych czynności, które są istotne z punktu widzenia omawianego podatku. Przykładowo:

- a) jedna z osób partnerskich zdecydowała się sprzedać drugiej swój samochód
- b) jedna z osób partnerskich zdecydowała się zawrzeć umowę dożywocia, na podstawie której druga z osób nabędzie po śmierci pierwszej nieruchomości w zamian za opiekę
- c) jedna z osób partnerskich zdecydowała się zawrzeć umowę odpłatnego użytkowania części nieruchomości na cele prywatne.

Wszystkie powyższe czynności łączy jeden fakt: nie są neutralne podatkowo. Małżonkowie powyższych czynności nie muszą dokonywać, gdyż zwykle łączy ich wspólność majątkowa. Inaczej jest jednak w przypadku osób partnerskich.

W sytuacji sprzedaży obowiązek podatkowy powstanie z chwilą dokonania sprzedaży i będzie ciążył na kupującym. Podstawę opodatkowania będzie stanowiła wartość rynkowa rzeczy lub prawa majątkowego. Stawka podatku wyniesie 2% (sprzedaż nieruchomości, rzeczy ruchomych,

5. Czynności cywilnoprawne

prawa użytkowania wieczystego, własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego oraz wynikających z przepisów prawa spółdzielczego: prawa do domu jednorodzinnego oraz prawa do lokalu w małym domu mieszkalnym) lub 1% w przypadku innych praw majątkowych. Osoba partnerska, która zakupiła rzecz bądź prawo majątkowe, powinna w ciągu 14 dni od powstania obowiązku podatkowego złożyć deklarację PCC-3 oraz obliczyć i wpłacić podatek.

W przypadku umowy dożywocia obowiązek podatkowy powstanie z chwilą zawarcia umowy dożywocia i będzie ciążył na nabywcy nieruchomości. Podstawę opodatkowania będzie stanowiła wartość rynkowa nieruchomości lub prawa użytkowania wieczystego. Stawka podatku wyniesie 2%. Dla ważności umowy dożywocia konieczne jest zachowanie formy aktu notarialnego. Oznacza to, że umowa dożywocia musi zostać zawarta przed notariuszem. W konsekwencji to notariusz obliczy, pobierze od Was i uiszczy podatek od czynności cywilnoprawnych. Nie musicie składać deklaracji PCC-3.

Jeśli zdecydujecie się zawrzeć umowę odpłatnego użytkowania, obowiązek podatkowy powstanie z chwilą zawarcia umowy odpłatnego użytkowania i będzie spoczywał na użytkowniku. Podstawę opodatkowania będzie stanowiła wartość świadczeń użytkownika bądź osoby, na rzecz której ustanowiono służebność, za okres, na jaki prawa te zostały ustanowione. Jeśli użytkowanie zostało ustanowione na czas nieokreślony, podstawę opodatkowania może stanowić zgodnie z oświadczeniem podatnika: 1) wartość świadczeń za lat 10 albo 2) wartość świadczeń należnych w miarę wykonywania umowy. Stawka podatku wyniesie 1%. Partner, na którego rzecz ustanowiono użytkowanie, powinien w ciągu 14 dni od powstania obowiązku podatkowego złożyć deklarację PCC-3 oraz obliczyć i wpłacić podatek.

6. Konkluzje

Mamy nadzieję, że niniejszy poradnik spełni Wasze oczekiwania i odpowie na najbardziej nurtujące pytania.

Polski system podatkowy jest zagmatwany, w żaden sposób nie przystaje do dzisiejszych realiów społecznych i systemowo dyskryminuje osoby tworzące tęczowe rodziny. Jak wskazano na wstępie, przed podjęciem określonych decyzji, które mają wpływ na Wasze finanse oraz majątek, rekomendowany jest kontakt z prawnikiem.

Podsumowując:

- PIT – nie jesteście małżonkami w rozumieniu przepisów polskich, a to oznacza, że nie możecie złożyć wspólnego zeznania podatkowego ani korzystać z określonych ulg podatkowych przeznaczonych dla małżonków (w rozumieniu związku małżeńskiego zawartego między kobietą a mężczyzną).
- Nie istnieje między Wami wspólność majątkowa, co oznacza, że Wasze majątki są oddzielne. W celu uniknięcia negatywnych konsekwencji podatkowych rekomendowane jest ustalenie wydatków, które ponosicie jako para (np. w ujęciu miesięcznym) i finansowanie ich ze wspólnego rachunku bankowego, na który będziecie przelewać określone (i równe) kwoty pieniężne. Taki system pozwoli na uniknięcie pytań organów podatkowych, a w przypadku pojawienia się pytań ze strony urzędnika pozwoli wskazać, że nie pożyczacie sobie pieniędzy lub nie dokonujecie darowizn, lecz prowadzicie wspólne gospodarstwo domowe, finansowane na równi z Waszych dochodów.
- Jeśli decydujecie się na dokonanie darowizny, pamiętajcie, że nie możecie skorzystać ze zwolnienia podatkowego. Oznacza to, że taka darowizna powinna zostać zgłoszona przez obdarowanego do urzędu skarbowego, a podatek powinien zostać zapłacony zgodnie z decyzją urzędu skarbowego.
- Podobnie sytuacja ma się w kontekście spadku. Nie ma przeszkód, byście wzajemnie zabezpieczyli swoje prawa – czy to w drodze testamentu, czy to zawarcia zapisu w ww. testamencie. Miejsce jednak na uwadze, że taka czynność będzie rodzić obowiązki podatkowe – czy to w momencie przyjęcia spadku, czy przy wykonaniu zapisu/nabycia przedmiotu objętego zapisem windykacyjnym. Będziecie zobowiązani do zadeklarowania powyższego do organów podatkowych i uiszczenia podatku od spadku i darowizn.

6. Konkluzje

- Na gruncie podatku od czynności cywilnoprawnych relacje rodzinne nie są tak istotne jak na gruncie wskazanych powyżej podatków. I tu jednak powstają pewne konsekwencje podatkowe. Jeśli dokonujecie pożyczek przekraczających 1000 zł, musicie pamiętać, że pożyczkobiorca będzie obciążony podatkiem od czynności cywilnoprawnych, a jako osoba, która nie jest małżonkiem, nie może się od tego podatku zwolnić. Podobnie jest w przypadku czy to umowy sprzedaży, zawarcia umowy dożywocia, czy ustanowienia odpłatnego użytkowania. Również te umowy będą generowały określone zobowiązania podatkowe.

Mamy nadzieję, że ten poradnik rozjaśnił Wam zawitości prawa podatkowego i odpowiedział na pytanie jak rozliczać się w kraju bez równości małżeńskiej. Pamiętajcie, że prawo podatkowe zmienia się dynamicznie i przed podjęciem ważnych decyzji najlepiej sprawdzić, czy zawarte w poradniku informacje są aktualne, a także skonsultować się z osobą prawniczą (np. za pośrednictwem naszego Funduszu Prawo Nie Wyklucza mnw.org.pl/prawo-aplikuj).

Jednocześnie zapewniamy, że robimy wszystko, aby poradnik jak najszybciej okazał się niepotrzebny i nieaktualny – stanie się tak za sprawą równości małżeńskiej.

O autorze

adv. dr Mateusz Wąsik

Absolwent dziennikarstwa i komunikacji społecznej na Wydziale Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego (licencjat – 2011) oraz prawa na Wydziale Prawa i Administracji (magisterium – 2012) tego samego uniwersytetu. Po skończonych studiach rozpoczął pracę w spółce doradztwa podatkowego, gdzie świadczył usługi na rzecz klientów indywidualnych w Polsce i za granicą w przedmiocie opodatkowania transgranicznych dochodów osobistych, międzynarodowego zabezpieczenia społecznego, prawa imigracyjnego oraz prawa pracy, włączając reprezentację przed organami administracji publicznej oraz sądami administracyjnymi i powszechnymi.

Od roku 2015 doradca podatkowy wpisany na listę doradców podatkowych prowadzony przez Mazowiecki Oddział Doradców Podatkowych. W międzyczasie ukończył aplikację adwokacką i z powodzeniem zdał egzamin adwokacki uzyskując w roku 2016 wpis na listę adwokatów Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie.

Po ukończeniu studiów doktoranckich prowadzonych przez Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk uzyskał stopień doktora w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne (2023). Jego rozprawa doktorska poświęcona została analizie konsekwencji braku uznania w polskim porządku prawnym związków osób tej samej płci ze szczególnym uwzględnieniem skutków transgranicznych oraz zgodności tego stanu z orzecznictwem TSUE i ETPC.

Doświadczenie zawodowe zdobywał w Polsce, Szwajcarii, Holandii. Od roku 2022 współpracuje z Kancelarią Knut Mazurczak Adwokaci świadcząc doradztwo prawne i podatkowe dla klientów LGBT kancelarii.

Autor publikacji poświęconych prawom osób LGBT oraz uczestnik konferencji międzynarodowych poświęconych tematyce praw człowieka. Biegłe posługuje się językiem angielskim i hiszpańskim.

Wraz z partnerem szczęśliwy posiadacz dwóch kotów. Wegetarianin i pasjonat podróży.

Miłość Nie Wyklucza

**miłość
nie wyklucza**
STOWARZYSZENIE

Chcemy, żeby wszystkie rodziny były tak samo chronione przez polskie prawo.

Od 2009 roku pracujemy nad zapewnieniem ochrony i wzmocnieniem reprezentacji społeczności osób LGBT+ w Polsce. Naszym głównym celem są małżeństwa dla wszystkich, czyli umożliwienie zawarcia ślubu cywilnego wszystkim parom bez względu na ich orientację seksualną i tożsamość płciową.

Zmieniamy prawo, tworzymy społeczność i pomagamy zrozumieć. Prowadzimy działania rzecznicze, kampanie społeczne, projekty edukacyjne, szkolenia dla biznesu, a w ramach Prawo Nie Wyklucza – pomoc prawną.

Wierzymy, że pełna równość to równość małżeńska.

Wierzymy, że wszystkie rodziny mają prawo do szczęścia, bezpieczeństwa i szacunku.

Wierzymy, że Miłość Nie Wyklucza.

mnw.org.pl

Chcecie wziąć ślub w Polsce?

Wejdźcie na **wspieram.mnw.org.pl**

i wesprzyjcie finansowo
działania Miłość Nie Wyklucza.

MAŁŻEŃSTWA
DLA WSZYSTKICH

Jak się rozliczać w kraju bez równości małżeńskiej?

PORADNIK PODATKOWY DLA TĘCZOWYCH RODZIN

Tekst: Mateusz Wąsik
Redakcja: Milena Adamczewska-Stachura
Korekta: Grażyna Boczkowska
Projekt graficzny i skład: Marianna Wybieralska

Warszawa, sierpień 2023

Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza
ul. Wspólna 61/102
00-687 Warszawa
kontakt@mnw.org.pl
mnw.org.pl